

Шпирка М. З.

студентка 1-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ЦЬОГО ОРГАНУ

У листопаді 2015 року Верховна Рада прийняла рішення щодо створення Державного бюро розслідувань (далі ДБР). По суті, ДБР — новий орган виконавчої влади, за зразком американського Федерального бюро розслідувань, який займатиметься боротьбою з організованою злочинністю, злочинами високопосадовців і правоохоронців, розслідуванням справ щодо тероризму, вбивств та злочинів пов'язаних із корупцією. Президента, звісно, виключили, президент, як відомо, злочинів не коїть. Лишили лише: «Президент України, повноваження якого припинено». Згідно Закону України «Про Державне бюро розслідувань», Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції.

Створення Державного бюро розслідувань від початку було тривалим і конфліктним. Головний військовий прокурор Анатолій Матіос піддав критиці положення Закону про ДБР, зазначивши, що вони суперечать КПК, зокрема щодо порядку передачі кримінальних проваджень. Він також вважає, що Закон містить дискримінаційні вимоги в частині формування слідчих підрозділів, а також ризики порушення незалежності ДБР у зв'язку з визначенням його як центрального органу виконавчої влади. На думку Матіоса, неприпустимо, що правоохоронний орган є ЦОВВ і тим самим його діяльність координується урядом (Державне бюро розслідувань [Електронний ресурс] // Урядовий портал. — 2017. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/uryad-ta-organi-vladi/derzhavne-byuro-rozsliduvan/proderzhavne-byuro-rozsliduvan>).

Закон, що набрав чинності 1 березня 2016 року, надав ДБР повноваження розслідувати справи, які досі розслідувала прокуратура. У прокуратури відповідні повноваження припинилися. У зв'язку з цим, суди (конкретно — Печерський районний суд Києва) з 1 березня перестали приймати від слідчих прокуратури будь-які клопотання. Працівник Генпрокуратури назвав це «повним колапсом слідства», адже ДБР тоді існувало лише на папері. Втім, Вищий спеціалізований суд надав роз'яснення, що слідчі прокуратури продо-

вжують здійснювати повноваження до початку реального функціонування ДБР.

Також постає питання щодо чіткого розмежування функцій між органами, які розслідують корупційні злочини. Державне бюро розслідувань стало четвертим відомством, у повноваженнях якого — протидія корупції та розслідування злочинів, у яких підозрюються чиновники та високопосадовці. Протягом 2015–2016 років в Україні з'явилися 5 нових правоохоронних та антикорупційних органів, які мали б подолати корупцію та злочинність в країні. Практично одночасно, з ініціативи МВС та ЄС в Україні запрацювали Національна поліція, Національне антикорупційне бюро, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Національне агентство з запобігання корупції. Трохи пізніше почали роботу Агентство з розшуку та менеджменту активів і в процесі створення ще три структури — Державне бюро розслідувань, Антикорупційний суд та Служба фінансових розслідувань. Ще один новий правоохоронний орган, який планується створити на кшталт економічної поліції — Служба фінансових розслідувань. СФР повинна замінити податкову міліцію та включити в себе підрозділи МВС та СБУ, які займаються боротьбою з економічною злочинністю (Боротьба з корупцією: як створювались нові правоохоронні та антикорупційні органи [Електронний ресурс] // Слово і діло. — 2019. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/novi-pravoohoronni-ta-antykorupcizjni-organy> збільшення кількості структур, які розслідують злочини чиновників, силовиків та правоохоронців, це світова практика. Але, на мій погляд, у зв'язку з тим, що кожен орган намагається перейняти на себе більшу частину повноважень, у системі існують нечіткості, що впливає на ефективність роботи зазначених відомств.

Сьогодні також існує певна проблема щодо кадрів Державного бюро розслідувань: в ДБР близько 150-ти незаповнених вакансій, а конкурсна комісія фізично не може швидко розглянути купу документів, поспілкуватися з претендентами, які мають також пройти поліграф та спецперевірку. Це нині ще одна з проблем функціонування ДБР.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Курганський Олександр Валерійович*.